

POSTANOWIENIE

8 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 8 listopada 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. G.
przeciwko Syndykowi Masy Upadłości Bank S.A. w W.
o zapłatę i ustalenie ewentualnie o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Syndyka Masy Upadłości Bank S.A. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 3 czerwca 2022 r., I ACa 887/21,

- 1) podejmuje postępowanie z udziałem Syndyka Masy Upadłości Bank S.A. w W.,**
- 2) odrzuca skargę kasacyjną,**
- 3) oddala wniosek A. G. o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

[M. O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie z powództwa A. G. przeciwko syndykowi masy upadłości Bank S.A. w W., na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 1 lipca 2021 r., XXVIII C 569/21 (XXV C 1753/17), zmienił zaskarżony wyrok częściowo w punkcie trzecim w ten sposób, że oddalił od zasądzonej od pozwanego na rzecz powoda kwoty 199 773,77 zł roszczenie o odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od 27 listopada 2017 r. do 10 września 2020 r. (pkt I), oddalił apelację

pozwanego w pozostałym zakresie (pkt II), oddalił apelację powoda w całości (pkt III), zniósł wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego w zakresie kosztów sądowych (pkt IV), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję (pkt V).

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając to orzeczenie w całości oraz wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie o oddaleniu powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach w zaskarżonym zakresie z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym o kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z 6 września 2023 r. pozwany cofnął skargę kasacyjną co do punktu III wyroku Sądu II instancji, nie zmieniając jednocześnie wniosków skargi.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Powód złożył odpowiedź na skargę, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwanego podlegała odrzuceniu.

Przed przedstawieniem argumentów, które legły u podstaw takiego rozstrzygnięcia, Sąd Najwyższy wskazuje, że art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 794, dalej: „p.u.”) nie stanowił przeszkody do podjęcia zawieszonego postępowania z udziałem syndyka. Przepis ten odnosi się bowiem do przypadku, gdy przed ogłoszeniem upadłości nie zostało zakończone prawomocnie postępowanie o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, względnie, gdy w wyniku kontroli

kasacyjnej prawomocny wyrok dotyczący takiej wierzytelności został uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. Wówczas art. 145 ust. 1 p.u. stosuje sąd, któremu sprawa została przekazana przez Sąd Najwyższy do ponownego rozpoznania (wyroki SN: z 19 czerwca 2008 r., V CSK 433/07; z 6 sierpnia 2014 r.; postanowienie SN z 10 lipca 2020 r., V CSK 219/20).

Postępowanie kasacyjne wszczęte na skutek skargi upadłego lub syndyka w sprawie, w której doszło do prawomocnego zasądzenia wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości, nie stanowi tymczasem postępowania o tę wierzytelność, lecz jego przedmiotem jest rozstrzygnięcie co do prawidłowości prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji odnoszącego się do tej wierzytelności (postanowienie SN z 15 listopada 2019 r., V CSK 310/19). Zwraca się również uwagę, że dysponowanie przez wierzyciela prawomocnym wyrokiem zasądzającym roszczenie ma istotny wpływ na kształt listy wierzytelności, równocześnie istotnie ograniczając uprawnienia dłużnika (upadłego). Wierzytelność stwierdzoną prawomocnym wyrokiem sędziego-komisarza umieszcza na liście wierzytelności, będąc związany treścią zapadłego orzeczenia. Upadły może co prawda kwestionować umieszczenie określonej wierzytelności na liście, jednakże w odniesieniu do wierzytelności stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu, jego sprzeciw może być oparty tylko na zdarzeniach powstałych po zamknięciu rozprawy w sprawie, w której orzeczenie zostało wydane (art. 258 ust. 2 p.u.). Przyjęcie poglądu, że podjęcie postępowania kasacyjnego byłoby możliwe dopiero po wyczerpaniu trybu z art. 145 ust. 1 p.u. definitywnie zamykałoby zatem upadłemu ścieżkę postępowania kasacyjnego, a trudno przyjąć, by taka była wola ustawodawcy. Wszak ustawodawca dążył jedynie do wykluczenia równoległego toczenia się dwóch lub więcej postępowań rozpoznawczych dotyczących wierzytelności podlegających zaspokojeniu z masy upadłości (postanowienie SN z 31 października 2023 r., I CSK 2890/23).

Podjęcie niniejszego postępowania z udziałem syndyka masy upadłości Bank S.A. w W. było zatem dopuszczalne.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści.

Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie.

Poza spełnianiem ogólnych wymagań dla pisma procesowego, skarga kasacyjna powinna również zawierać prawidłowo sformułowane elementy konstrukcyjne określone w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. Jednym z tych elementów jest wniosek o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. Braki w zakresie elementów konstrukcyjnych skargi, a więc również w zakresie jej wniosków, skutkują odrzuceniem skargi *a limine* bez uprzedniego wezwania o usunięcie dostrzeżonych braków (postanowienie SN z 24 października 2022 r., I CSK 3656/22). Wniosek taki wynika z porównania treści art. 398⁶ § 2 k.p.c. *in medio* oraz art. 398⁶ § 1 k.p.c. Tylko drugi z przywołanych przepisów dopuszcza sanowanie określonych braków skargi kasacyjnej; nie dotyczy to jednak wymienionych elementów konstrukcyjnych określonych w art. 398⁴ § 1 pkt 1-3 k.p.c. (postanowienie SN z 24 czerwca 2022 r., I CSK 2657/22).

Skarga kasacyjna nie zawiera prawidłowo sformułowanych wniosków, co skutkowało jej odrzuceniem.

Jako wniosek główny pozwany sformułował wniosek o „uwzględnienie skargi kasacyjnej i o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie o oddaleniu powództwa w całości”.

Należy jednak zauważyć, że na etapie postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy nie rozpoznaje ponownie sprawy, lecz jedynie dokonuje oceny prawidłowości zastosowania norm prawnych przez sąd drugiej instancji. Z tej przyczyny do kompetencji Sądu Najwyższego nie należy zmiana zaskarżanych orzeczeń. W przypadku gdy podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, a skargi kasacyjnej nie oparto także na podstawie naruszenia przepisów postępowania lub podstawa ta okazała się nieuzasadniona, Sąd Najwyższy może jedynie uchylić zaskarżony wyrok i orzec co do istoty sprawy (art. 398¹⁶ k.p.c.). Oznacza to, że ewentualne orzeczenie co do istoty sprawy

zawsze musi być poprzedzone uchyleniem zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 19 października 2022 r., I CSK 2703/22).

Pozwany, w ramach wniosku o orzeczenie przez Sąd Najwyższy co do istoty sprawy, nie wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia ze wskazaniem zakresu tego uchylenia lecz wyłącznie o zmianę orzeczenia. Tego rodzaju wniosek nie ma jednak podstawy w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Wobec wystąpienia do Sądu Najwyższego z wnioskiem o działanie nieprzewidziane w jego kompetencjach, skarga podlegała odrzuceniu.

Wadliwie został również sformułowany wniosek ewentualny. W tym kontekście należy zauważyć, że bezwzględnie wymagane jest, by zakres zaskarżenia i wniosek o uchylenie lub o uchylenie i zmianę orzeczenia były ze sobą ściśle skorelowane a brak takiej korelacji skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 14 grudnia 2022 r., I CSK 2432/22). Rozbieżność między wskazanym w skardze kasacyjnej zakresem zaskarżenia orzeczenia, od którego została ona wniesiona, a żądaniem skargi *ab initio* wyklucza możliwość merytorycznego rozpoznania wniesionego środka zaskarżenia przez Sąd Najwyższy. Nie jest bowiem możliwe sprecyzowanie zakresu kontroli kasacyjnej oczekiwanego przez skarżącego (postanowienie SN z 8 grudnia 2023 r., I CSK 5475/22).

W przypadku skargi wniesionej przez pozwanego mamy do czynienia z tego rodzaju rozbieżnością. Pozwany pierwotnie zaskarżył wyrok Sądu II instancji w całości, jednak pismem z 6 września 2023 r. cofnął skargę co do punktu III tego wyroku, nie zmieniając jednak wniosku skargi. W konsekwencji, zakresem zaskarżenia została ostatecznie objęta część wyroku Sądu II instancji, lecz pozwany, mimo częściowego cofnięcia skargi, w dalszym ciągu wnosil o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości.

Okoliczność ta również uzasadniała odrzucenie skargi z uwagi niespełnienie wymogu konstrukcyjnego skargi polegającego na prawidłowym sformułowaniu wniosku o uchylenie lub uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji. Jednocześnie w niniejszej sprawie brak było podstaw do uwzględnienia wniosku powoda o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym. Wniosek ten, zgłoszony w odpowiedzi na skargę, został powiązany z wnioskiem o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie z wnioskiem o jej oddalenie. Takie rozstrzygnięcie w sprawie nie zapadło, a podzielić należy prezentowany w orzecznictwie pogląd, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek o przyznanie tych kosztów łączy ze wskazanymi przez siebie - innymi - rozstrzygnięciami. Pełnomocnik powoda nie wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, a takie rozstrzygnięcie zapadło w niniejszej sprawie (postanowienia SN: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01; z 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12; z 14 kwietnia 2023 r., I CSK 3486/22).

[M. O.]

[ał]